

Sygn. akt I CSK 431/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Marta Romańska

Protokolant Beata Rogalska

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia Artystów (...) z siedzibą w W.

przeciwko M. S.A. z siedzibą w W.

o zobowiązanie do udzielenia informacji,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 9 lipca 2015 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 9 grudnia 2013 r., sygn. akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację
powoda oraz orzekającej o kosztach procesu i w tym zakresie
przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego
rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w W. uwzględnił częściowo powództwo Stowarzyszenia Artystów (...) w W. i zobowiązał pozwanego - M. S.A. w W. do udzielenia powodowi szeregu informacji dotyczących szczegółowej charakterystyki, rozmiaru i czasu prowadzenia działalności w obiektach wchodzących w skład 24 multipleksów, których pozwany jest operatorem, ze wskazaniem m. in. metrażu nagłośnionej powierzchni obiektu lub liczby punktów głośnikowych, liczby miejsc lub stanowisk w poszczególnych obiektach, czasu odtwarzania utworów z nośników dźwięku, liczby szaf grających i urządzeń z funkcją karaoke, wykazu imprez (takich jak koncerty, imprezy karaoke, dyskoteki, bale sylwestrowe, imprezy okolicznościowe), które odbyły się w tych obiektach w okresie od dnia 5 kwietnia 2002 r. do dnia 5 kwietnia 2012 r., podczas których odtwarzano artystyczne wykonania należące do repertuaru powoda, wraz ze wskazaniem osiągniętych z nich wpływów (wysokości opłat za wstęp), liczby uczestników, usytuowania obiektu i czasu trwania imprezy.

W pozostałej części, to znaczy w zakresie zgłoszonych przez powoda żądań dotyczących wskazania wielkości miejscowości, liczby mieszkańców oraz rodzaju tej miejscowości, a także w zakresie żądania udostępnienia powodowi danych umożliwiających określenie roszczeń z tytułu wynagrodzeń należnych artystom wykonawcom z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach prowadzonych w multipleksach pozwanego, powództwo zostało oddalone.

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2013 r. Sąd Apelacyjny w W. oddalił apelacje obu stron od orzeczenia Sądu pierwszej instancji. Podstawę faktyczną rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia:

Powód jest organizacją zrzeszającą ponad 1700 artystów wykonawców utworów muzycznych i słowno-muzycznych, głównie muzyków instrumentalistów i wokalistów. Przysługują mu uprawnienia organizacji zbiorowego zarządzania prawami do artystycznych wykonania swoich członków oraz innych osób, które powierzą mu swoje prawa, a także osób, których sprawy prowadzi bez zlecenia oraz artystów wykonawców zagranicznych - na podstawie umów o wzajemnej reprezentacji zawartych z zagranicznymi organizacjami zbiorowego zarządu lub na

zasadzie prowadzenia tego zarządu w interesie uprawnionych. Do zadań powoda należy zawieranie umów dotyczących ochrony i wykonywania praw do artystycznych wykonań, inkasowanie należności z tytułu takich praw oraz podział i wypłata wynagrodzeń. Zezwolenie na zbiorowe zarządzanie prawami pokrewnymi do artystycznych wykonań zostało udzielone powodowi decyzją Ministra Kultury i Sztuki z dnia 1 lutego 1995 r., zmienioną następnie decyzjami 11 marca 1998 r., z dnia 15 października 2001 r. i z dnia 9 lipca 2010 r. Jego zakresem objęte jest zbiorowe zarządzanie prawami pokrewnymi do artystycznych wykonań utworów muzycznych i słowno-muzycznych, w tym do pobierania wynagrodzenia na polach eksploatacji: a) utrwalanie, b) zwielokrotnianie określoną techniką egzemplarzy artystycznych wykonań, w tym zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową, c) wprowadzanie do obrotu, d) najem oraz użyczenie, e) odtwarzanie, f) nadawanie, g) reemitowanie, h) publiczne udostępnianie artystycznego wykonania w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym, i) wyświetlanie. Ostatnie pole eksploatacji dodane zostało na mocy decyzji z dnia 9 lipca 2010 r. W swoich tabelach wynagrodzeń, które nie zostały jednak zatwierdzone przez Komisję Prawa Autorskiego, powód przewidywał procentowe wynagrodzenie za korzystanie z artystycznych wykonań na polu eksploatacji wyświetlanie w kinach i innych obiektach tego typu.

Pozwany prowadzi działalność o charakterze rozrywkowym i rekreacyjnym w 18 miastach Polski i dysponuje siecią 24 wieloekranowych kin z usługami dodatkowymi - zajmuje się wyświetlaniem i dystrybucją filmów, organizuje różnego rodzaju imprezy i wydarzenia, prowadzi kawiarnie, bary. W swojej działalności korzysta z artystycznych wykonań utworów muzycznych i słowno-muzycznych m. in. na polu eksploatacji publiczne odtwarzanie. W 2009 r. pozwany umownie uzgodnił z inną organizacją zbiorowego zarządzania prawami pokrewnymi – Związkiem Artystów (...) zasady zapłaty wynagrodzeń za odtwarzanie artystycznych wykonań za pomocą wprowadzonych do obrotu egzemplarzy wykonań utworów muzycznych i słowno - muzycznych.

Sądy obu instancji przyjęły, że powodowi służy domniemanie przewidziane w art. 105 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm. - dalej „u.p.a.p.p.”),

ponieważ pozwany nie wykazał, aby Związek Artystów (...) lub inna organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi rościły sobie tytuł do tych samych wykonań, które pozostają w zarządzie powoda. Jednakże, po przeprowadzeniu oceny treści zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi lub pokrewnymi, jakim legitymuje się powód i porównaniu go z treścią zezwoleń, jakimi dysponują inne organizacje zbiorowego zarządzania, Sądy obu instancji uznały, że powód nie wykazał, aby był organizacją właściwą w rozumieniu art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p. i by przysługiwało mu prawo pobierania wskazanego w art. 70 ust. 2¹ pkt 1 u.p.a.p.p. wynagrodzenia należnego artystom wykonawcom z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach. Sądy wskazały, że innym organizacjom zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi (...) wyraźnie zezwolono na zarządzanie prawami do artystycznych wykonań w utworze audiowizualnym, natomiast powodowi w zezwoleniu z 2010 r. dodano do zakresu uprawnień jedynie pole eksploatacji „wyświetlanie”, co - zdaniem Sądów - nie nadało mu uprawnienia do zarządzania prawami do artystycznych wykonań w utworze audiowizualnym. Sądy zaznaczyły, że art. 86 ust. 2 u.p.a.p.p. przyznaje artyście wykonawcy prawo do wynagrodzenia za korzystanie z artystycznego wykonania lub za rozporządzenie prawami do takiego wykonania określone w umowie albo przyznane w przepisach ustawy. Prawo takie art. 86 ust. 3 u.p.a.p.p. przyznaje w wypadku nadawania, reemitowania lub odtwarzania artystycznego wykonania za pomocą wprowadzonego do obrotu egzemplarza. Wobec ustalenia, że pozwany odtwarza w ramach swojej działalności utwory muzyczne i słowno-muzyczne oraz organizuje szereg imprez w swoich lokalach, Sądy uznały, że powództwo jest uzasadnione w zakresie żądania informacji niezbędnych do określenia wynagrodzeń za eksploatację przez pozwanego artystycznych wykonań utworów muzycznych i słowno-muzycznych, poza informacjami, które są powszechnie dostępne. Natomiast odmówiły uwzględnienia powództwa w części dotyczącej udzielenia informacji o wyświetlanych utworach audiowizualnych, potrzebnych do ustalenia wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ pkt 1 u.p.a.p.p., ponieważ przyjęły brak legitymacji spowodowany tym, że powód nie jest organizacją właściwą. Oddalając apelację powoda Sąd Apelacyjny podkreślił, że prawo do dochodzenia roszczeń z tytułu artystycznych wykonań utworów muzycznych i słowno-

muzycznych musi wynikać z przepisów ustawy. Artykuł 86 ust. 1 pkt 2 u.p.a.p.p. przyznaje artyście wykonawcy wyłączne prawo do korzystania z artystycznego wykonania i rozporządzania prawami do takiego wykonania na wskazanych w tym przepisie polach eksploatacji, które nie obejmuje prawa do korzystania z artystycznych wykonań i rozporządzania tymi prawami na polu eksploatacji - wyświetlanie utworów audiowizualnych. W tym wypadku art. 70 ust. 1 u.p.a.p.p. ustanawia domniemanie prawne nabycia przez producenta utworu audiowizualnego wyłącznych praw majątkowych do eksploatacji utworu audiowizualnego. Współtwórcy, którzy przenieśli na producenta za wynagrodzeniem swoje prawa do stworzonego utworu nie są uprawnieni do decydowania o korzystaniu i rozporządzaniu prawem do utworu, nie mogą go więc powierzyć organizacji zbiorowego zarządzania. Sąd zaznaczył, że wynagrodzenie z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach, przyznane artyście wykonawcy w art. 70 ust. 2¹ pkt 1 w zw. z ust. 3 u.p.a.p.p. jest wynagrodzeniem odrębnym, niezależnym od wynagrodzenia otrzymanego za przeniesienie bezwzględne prawa wynikającego ze stworzenia utworu, wypłacanym wyłącznie za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania. Zdaniem Sądu rzeczą powoda było wykazanie, że jest organizacją właściwą do dochodzenia takiego wynagrodzenia, ponieważ w odniesieniu do utworów audiowizualnych, objętych domniemaniami z art. 70 ust. 1 u.p.a.p.p. nie działa domniemanie z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. Aby wykazać swoje uprawnienie do pobierania wynagrodzenia z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego powód powinien przedstawić umowy, jakie artyści wykonawcy zawarli z producentami, wyłączające zapisy ustawowe z art. 70 ust. 1 i art. 87 u.p.a.p.p., ponieważ dopiero wtedy domniemanie z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. rozciągnęłoby się na pole eksploatacji - wyświetlanie utworu audiowizualnego.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w części, w której oddalono jego apelację. Skargę oparł na obydwu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego zgłosił zarzuty błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania art. 104 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 104 ust. 6 u.p.a.p.p. poprzez przyjęcie zawężającej wykładni zezwolenia na zbiorowe zarządzanie udzielonego powodowi; niewłaściwe zastosowanie art. 104 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 104 ust. 6 i w zw. z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p.

polegające na pozbawieniu powoda częściowo możliwości korzystania z ustawowych uprawnień właściwej organizacji zbiorowego zarządzania; niezastosowanie art. 104 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 104 ust. 6 u.p.a.p.p. poprzez pominięcie znaczenia prawnego objęcia zezwoleniem na zbiorowe zarządzanie, udzielonym powodowi, zbiorowego zarządzania artystycznymi wykonaniami utworów muzycznych i słowno-muzycznych na polu eksploatacji wyświetlanie; niewłaściwe zastosowanie art. 105 ust. 1 w zw. z art. 104 ust. 1 i 2 u.p.a.p.p. pozbawiające powoda prawa do dochodzenia wynagrodzenia należnego artystom wykonawcom z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach; błędną wykładnię art. 105 ust. 1 w zw. z art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p. polegającą na przyjęciu, że powód powinien wykazać, że jest organizacją właściwą, podczas gdy powód korzysta z domniemania, że jest uprawniony do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz ma legitymację procesową w tym zakresie; błędną wykładnię art. 104 ust. 2 pkt 2 u.p.a.p.p. w zw. z obwieszczeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 21 września 2010 r. w sprawie ogłoszenia decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o zmianie zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami pokrewnymi przez przyjęcie, że treść zezwolenia udzielonego powodowi nie obejmuje uprawnień do pobierania wynagrodzenia za wyświetlanie utworu audiowizualnego; błędną wykładnię art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p. odnoszącą się do pojęcia „organizacja właściwa”, co doprowadziło do błędnego wniosku, że powód nie jest taką organizacją; niewłaściwe zastosowanie art. 50 u.p.a.p.p. polegające na przyjęciu, że odrębnym polem eksploatacji jest wyświetlanie utworu audiowizualnego nie obejmujące wyświetlania utworów tzw. wkładowych w utworze audiowizualnym, a także artystycznych wykonania utworów muzycznych i słowno-muzycznych; błędną wykładnię art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p. polegającą na przyjęciu, że obowiązkiem powoda było wykazanie, iż artystom wykonawcom przysługuje uprawnienie do wynagrodzenia z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach na podstawie umów „wyłączających zapis ustawowy” z art. 87 u.p.a.p.p.; niezastosowanie art. 18 w zw. z art. 92 w zw. z art. 87 u.p.a.p.p. i błędne przyjęcie, że producent na mocy domniemania nabywa prawo do wynagrodzenia z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach; błędną wykładnię art. 87 w związku

z art. 70 ust. 2¹ w zw. z art. 18 ust. 3 oraz art. 92 u.p.a.p.p. oraz z art. 2 i 31 ust. 3 Konstytucji RP, naruszającą zasadę sprawiedliwości społecznej, proporcjonalności i zaufania obywateli do organów Państwa; naruszenie art. 70 ust. 2¹ pkt 1 oraz ust. 3 w związku z art. 104 ust. 2 pkt 2 oraz art. 18 ust. 3 u.p.a.p.p. przez pominięcie znaczenia i treści zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami do artystycznych wykonań uzyskanego przez powoda, w którym uprawnienie powoda nie jest ograniczone tym, na czyją rzecz jest inkasowane wynagrodzenie na podstawie art. 70 ust. 2¹ pkt 1 u.p.a.p.p.; błędną wykładnię art. 87 w zw. z art. 70 ust. 2¹ i art. 70 ust. 3 oraz art. 18 ust. 3 u.p.a.p.p. polegającą na rozszerzeniu zakresu przedmiotowego art. 87 u.p.a.p.p.; niezastosowanie art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. w zakresie, w jakim apelacja powoda została oddalona.

Z kolei w ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania powód podniósł uchybienie art. 382 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 i 2 k.p.c., art. 244 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. przez nierozpoznanie istoty sprawy i nie wyjaśnienie jej istotnych okoliczności; art. 234 k.p.c. przez nie uwzględnienie domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p.; art. 234 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie do art. 87 u.p.a.p.p., który nie zawiera domniemania, a także poprzez błędne przyjęcie skutków domniemania, które Sąd wywodził z art. 87 u.p.a.p.p.; art. 232 k.p.c. w zw. z art. 70 ust. 2¹ pkt 1 w zw. z art. 18 ust. 3 u.p.a.p.p. oraz art. 6 k.c. przez bezpodstawne obciążenie powoda obowiązkiem udowodnienia, iż reprezentowanym przez niego artystom wykonawcom przysługuje uprawnienie do wynagrodzenia z art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p., a ponadto art. 244 k.p.c. poprzez pominięcie treści dokumentu urzędowego, jakim jest zezwolenie na zbiorowe zarządzanie prawami pokrewnymi udzielone powodowi.

We wnioskach skarżący domagał się uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części oraz wyroku Sądu Okręgowego w części, w której Sąd Okręgowy oddalił powództwo i przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w W. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części oraz wyroku Sądu Okręgowego w części, w której Sąd Okręgowy oddalił powództwo i orzeczenie, co do istoty sprawy poprzez zobowiązanie pozwanego do udzielenia informacji,

zgodnie z żądaniem zgłoszonym przez powoda na podstawie art. 105 ust. 2 w pozwie z dnia 30 marca 2012 r. w zaskarżonej niniejszą skargą kasacyjną części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty podnoszone przez skarżącego w ramach obydwu podstaw mają na celu podważenie przeprowadzonej przez Sąd Apelacyjny wykładni zezwolenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w wyniku której Sąd przyjął, że powodowi nie przyznano uprawnienia do dochodzenia od pozwanego przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ pkt. u.p.a.p.p. wynagrodzenia przysługującego artystom wykonawcom z tytułu wyświetlania przez pozwanego w jego salach kinowych utworów audiowizualnych. Ponadto powód kwestionuje dokonaną przez Sąd Apelacyjny wykładnię art. 87 u.p.a.p.p. i wynikające z niej stanowisko tego Sądu o niewykazaniu przez powoda faktu przekazaniu mu przez artystów wykonawców prawa do wynagrodzenia należnego z tytułu wyświetlania utworów audiowizualnych w kinach jedynie wówczas, kiedy wynagrodzenie to nie było objęte umową wskazaną w art. 87 u.p.a.p.p.

Nie budzi wątpliwości, że głównym punktem spornym w sprawie pozostała kwestia uprawnienia powoda do dochodzenia wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ pkt 1 u.p.a.p.p., przysługującego współtwórcy utworu audiowizualnego oraz artyście wykonawcy, proporcjonalnego do wpływów z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach. Rozważania Sądu Apelacyjnego o charakterze prawnym tego wynagrodzenia słusznie zastały zakwestionowane przez skarżącego.

Wynagrodzenie to, co odnotował Sąd Apelacyjny, ma charakter wynagrodzenia dodatkowego, odrębnego od wynagrodzenia, jakie artyście wykonawcy przysługuje z tytułu udziału w stworzeniu utworu audiowizualnego. Podstawy przyznania i krąg uprawnionych do tego wynagrodzenia został przeanalizowany w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 maja 2006 r. (K 5/05, OTK-A 2006/5/59), w którym Trybunał zakwestionował konstytucyjność poprzednio obowiązującego art. 70 ust. 2 u.p.a.p.p. Prawo współtwórców i artystów wykonawców do odrębnego wynagrodzenia tantiemowego, związanego w korzyściami jakie utwór audiowizualny przynosi na etapie korzystania z niego, odpowiada wymaganiom prawa wspólnotowego,

z którymi zharmonizowane zostały przepisy ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w drodze implementacji Dyrektywy Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r., zastąpionej następnie przez jej wersję ujednoliconą - Dyrektywę 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu zakresie własności intelektualnej (Dz.U. UE L.2006.376.28). Nie jest to wynagrodzenie przysługujące artyście wykonawcy od producenta utworu audiowizualnego, lecz od korzystającego z tego utworu poprzez wyświetlanie go w kinie (art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p.). Jego podstawą jest przepis ustawy - art. 70 ust. 2¹ pkt 1 u.p.a.p.p. Uprawnionym do wynagrodzenia jest współtwórca lub artysta wykonawca, jednak - ze względów praktycznych - art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p. wprowadził obowiązkowe pośrednictwo w dochodzeniu tego roszczenia - powierzając jego pobieranie i dystrybucję „właściwej organizacji zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi”. Pojęcie „właściwej organizacji” zostało już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 16 września 2009 r. (I CSK 35/09, OSNC 2010/3/47) Sąd ten dokonał wykładni art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p. stwierdzając, że za właściwą uznać należy organizację, która po pierwsze - dysponuje uprawnieniem do zbiorowego zarządzania prawami w tym zakresie, a po drugie spełnia wymagania art. 107 u.p.a.p.p., a więc albo jest jedyną organizacją zbiorowego zarządzania działającą na danym polu eksploatacji, albo - jeżeli prawami na tym polu zarządza zbiorowo więcej organizacji - należy do niej twórca lub artysta wykonawca, a gdy twórca lub artysta wykonawca nie należy do żadnej organizacji albo nie ujawnił swojego autorstwa - jest organizacją wskazaną przez Komisję Prawa Autorskiego. Sąd rozważył przedmiot uprawnień wynikający z zezwolenia udzielonego organizacji zgłaszającej żądania i stwierdził prawidłowość, istotną także w rozpatrywanej obecnie sprawie, że zezwolenia wydawane są przez ministra w oparciu o wnioski poszczególnych organizacji i nie wykazują jednolitości sformułowań, która uprawniałaby do wnioskowania o zakresie przyznanych uprawnień w drodze porównywania zezwoleń udzielonych różnym organizacjom zbiorowego zarządzania. Sprzeciwił się również poglądowi, że w świetle art. 107 u.p.a.p.p. właściwą do realizacji zbiorowego zarządu w zakresie dochodzenia wynagrodzeń z art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p. jest organizacja podejmująca

się prowadzenia tego rodzaju spraw bez zlecenia bądź organizacja ustalona w drodze porozumienia między organizacjami działającymi na tym samym polu eksploatacji, uznając, że dopuszczenie takiej możliwości doprowadziłoby do obejścia art. 107 u.p.a.p.p., poprzez wyłączenie ustawowego uprawnienia Komisji Prawa Autorskiego do wskazania organizacji właściwej. Pogląd ten potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 marca 2015 r. (I CSK 159/14, nie publ.).

W obu powoływanych orzeczeniach omówiona została także podnoszona w skardze kasacyjnej kwestia działania domniemania przewidzianego w art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. jako podstawy ustalenia uprawnienia organizacji zbiorowego zarządzania do dochodzenia roszczeń z art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p. Zestawiając przesłanki domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. z przewidzianymi w art. 107 u.p.a.p.p. kryteriami określenia organizacji właściwej Sąd Najwyższy przyjął, i stanowisko to należy podzielić, że w razie działania na określonym polu eksploatacji kilku organizacji uprawnionych do zarządzania prawami do wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p. o tym, która z nich uzyska status organizacji "właściwej" w rozumieniu ustawy, przesądza wykazanie przesłanek z art. 107 ust. 1 u.p.a.p.p., te zaś - wykazać może jedynie organizacja zbiorowego zarządzania, dysponująca wiedzą o tym kogo reprezentuje lub czy została wskazana przez Komisję Prawa Autorskiego. Skuteczność domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. jest w tym wypadku osłabiona.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpatrywanej sprawy, nie można zgodzić się z zarzutem, że Sąd Apelacyjny naruszył procesowy przepis art. 244 k.p.c. i nie przeprowadził dowodu z dokumentu, jaki stanowi zezwolenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dowód ten został przeprowadzony i oceniony według kryteriów przewidzianych w tym przepisie. Natomiast trudno się zgodzić z wnioskami prawnymi jakie Sąd wywiódł z treści tego dokumentu. Zastrzeżenia budzą przesłanki wykładni jego treści. Wykładnia zezwolenia wymaga zindywidualizowanego podejścia, powinna być oparta na rozważeniu postanowień konkretnego zezwolenia jako całości, a ewentualne odwołania do sformułowań zawartych w zezwoleniach udzielonych innym organizacjom nie mogą opierać się na prostym ich porównaniu. Metodyka, którą posłużył się Sąd Apelacyjny w ślad za Sądem Okręgowym nie była więc prawidłowa. Zakres kompetencji powoda jako

organizacji zbiorowego zarządzania prawami pokrewnymi ujęty został w formule ogólnej, wskazującej najpierw rodzajowo uprawnienia - „na zbiorowe zarządzanie prawami pokrewnymi do artystycznych wykonanych utworów muzycznych i słowno-muzycznych, w tym do pobierania wynagrodzenia”, a następnie Minister określił pola eksploatacji, których zarządzanie dotyczy („na następujących polach eksploatacji:”), po czym następuje wyliczenie pól eksploatacji, z których jako ostatnie wskazane jest „9) wyświetlanie”. Tak określona formuła wskazuje na szeroki zakres uprawnień obejmujący całość pola eksploatacji – wyświetlanie, bez wyłączeń uprawniających do wyeliminowania z tego pola wyświetlania utworu audiowizualnego w kinie. Słusznie skarżący podnosi, że wyświetlanie utworu audiowizualnego w kinie nie jest odrębnym polem eksploatacji w rozumieniu art. 50 u.p.a.p.p. lecz stanowi jedną z form eksploatacji utworu na polu wyświetlania. Tym samym nie można odeprzeć zarzutów, że wykładnia zezwolenia udzielonego powodowi dokonana została przez Sąd Apelacyjny z naruszeniem wskazanych przez skarżącego przepisów art. 104 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 104 ust. 6 u.p.a.p.p. w zw. z obwieszczeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 21 września 2010 r. w sprawie ogłoszenia decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o zmianie zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami pokrewnymi oraz art. 50 u.p.a.p.p.

Zezwolenia, jakim legitymuje się powód, wypełnia więc pierwszą z koniecznych przesłanek umożliwiających dochodzenie roszczeń z art. 70 ust. 2¹ ust. 1 u.p.a.p.p., to znaczy mieści się w pakiecie uprawnień poddanych zbiorowemu zarządowi wykonywanemu przez niego.

Podzielić też należy zarzuty skarżącego odnoszące się do oceny, czy wykonywanie praw członków powoda do wynagrodzenia zostało przeniesione na powoda. Sąd Apelacyjny stwierdził, że powód zrzesza ponad 1700 artystów wykonawców utworów muzycznych i słowno-muzycznych, głównie muzyków instrumentalistów i wokalistów a następnie rozważył, czy artyści ci mogli przenieść na powoda swoje prawa do wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ pkt 1 u.p.a.p.p. Negatywna odpowiedź na to pytanie wynikała z przyjęcia koncepcji, iż prawo do utworu audiowizualnego z zasady przysługują jedynie producentowi, co wynika z reguły interpretacyjnej, uznawanej też za ustawową cesję praw do

artystycznych wykonań, zawartej w art. 87 u.p.a.p.p., uzupełnionej domniemaniem z art. 70 ust. 1 u.p.a.p.p., wobec czego prawa artystów wykonawców do wynagrodzenia za korzystanie z tego utworu również przechodzą na producenta, chyba że zostały umownie wyłączone i pozostawione artyście wykonawcy. Pogląd ten pomija charakter wynagrodzenia z art. 70 ust. 2¹ ust. 1 u.p.a.p.p., które jest odrębnym, przyznany artyście wykonawcy wynagrodzeniem należnym od korzystającego z utworu audiowizualnego. Wynagrodzenie to na podstawie art. 92 w zw. z art. 18 ust. 3 u.p.a.p.p. nie podlega zrzeczeniu się, zbyciu ani egzekucji. Nie mogło więc zostać skutecznie przeniesione przez artystę na producenta utworu audiowizualnego. Nie jest też objęte zakresem art. 87 ani art. 70 ust. 1 u.p.a.p.p.

Z uwagi na wadliwą konstrukcję materialnoprawną przyjętą przez Sąd Apelacyjny uzasadnione okazały się także zarzuty formalnoprawne naruszenia art. 382 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 i 2 k.p.c., art. 234 k.p.c., art. 232 k.p.c. w zw. art. 6 k.c.

Natomiast pozostałe zarzuty dotyczące wad uzasadnienia, nierozpoznania istoty sprawy, naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. oraz naruszenia przepisów konstytucyjnych nie mogły zostać uwzględnione. Uzasadnienie pozwalało odtworzyć rozumowanie Sądu odwoławczego. Sądy obu instancji rozpoznały przedstawioną im sprawę. Uchybienia w zakresie oceny dowodów i ustalania faktów nie mogą stanowić zarzutu kasacyjnego. Natomiast podniesiony zarzut naruszenia przepisów art. 2 i 31 ust. 3 Konstytucji RP ma charakter ogólnikowy i nie precyzuje formy uchybienia tym przepisom.

Niemniej stwierdzone uchybienia przepisom prawa procesowego i materialnego uzasadniały uchylenie zaskarżonej części orzeczenia na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z postanowień art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 i art. 108 § 2 k.p.c.

r.g.